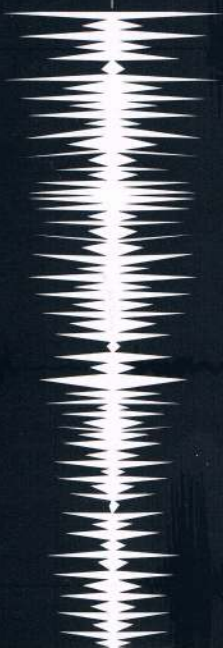

LYDNØGLEN

-lydkunst i et historisk perspektiv

Undervisningsmateriale Museet for Samtidskunst

SLÅ ØRERNE UD

Lyt til lydene omkring dig. Verden er fuld af lyde. Ude i naturen, på gaden, i supermarkedet, på kontoret, i skolen, på fabrikken, i hjemmet, på diskoteket, i koncertsalen. Stilheden eksisterer ikke. Selv i et såkaldt lyddødt rum kan man høre sit eget blod, der pumper rundt i kroppen. Vi kan optage lyde, sammensætte dem på forskellig måde og gemme dem på grammofonplader, bånd, CD eller på computerens harddisk. Ligesom man kalder en bogsamling for et bibliotek, kan man kalde en lydsamling af LP'er, bånd og CD'er for et audiotek. Audio indgår nemlig i ord, der har med vores hørelse at gøre.

HVAD ER LYDKUNST?

Nogle lyde og klange kalder vi for musik, andre kalder vi for støj. Et vigtigt spørgsmål er, om der overhovedet er nogen mening i at skelne mellem lyd, musik og støj. Mange kunstnere i dette århundrede har da også delvis nedbrudt dette skel, ligesom en række af avantgardens kunstnere har ønsket at nedbryde skellet mellem livet og kunsten. Lyde fra hverdagens gøremål som at lave mad, spise og drikke opfatter de f.eks. som musik.

Faktisk bliver alle former for lyd brugt på lige fod i lyd-kunst. Ligesom en maler og skulptør blander farverne og former materialerne til genkendelige figurer eller abstrakte streger og former, sammensætter lyd-kunstneren sit klingende materiale til genkendelige lydbilleder eller forskellige abstrakte lydstrukturer.

Paul Panhuysen: "Victoria" udført 3.6. 1983.

"Victoria" er én af en lang række lydinstallationer og performances, billed- og lyd-kunstner Paul Panhuysen udførte i perioden 1982-1985 under navnet Long String Installation. Disse installationer har han præ-senteret over hele verden, hvor han udnytter stedernes specifikke egen-skaber og lokalitetens arkitektoniske muligheder. De er karakteristiske eksempler på lydinstallationer, som man kan spille på.

Sted: Victoria fabrik, Dordrecht, Holland. Performer: Paul Panhuysen (strenger, vokaler med digital forsinkelser), Johan Goedhart (strenger).

Fotograf Pieter Boersma

I Ching håndskrevet af John Cage til værket "Roaratorio"

Komponisten, billedkunstneren og digteren John Cage benyttede den ældgamle kinesiske orakelbog I Ching, når han arbejdede med tilfældighed i sine værker. For at undgå at kompositionerne blev præget af hans eget ego og egne præferencer, komponerede John Cage ved hjælp af møntkast og ved at spørge I Ching til råds. "Jeg hører aldrig den musik, jeg komponerer i forvejen inde i mit hoved. Kompositionen afhænger af de spørgsmål, jeg stiller, og måden jeg stiller dem på," sagde John Cage. Et nøgleværk inden for lyd-kunst er John Cages "Roaratorio, an Irish Circus on Finnegans Wake" fra 1979. Titlen "Roaratorio" er et ord, der stammer fra James Joyces bog "Finnegans Wake". John Cage har ud fra teksten i "Finnegans Wake" lavet sin egen poesi af delvist forståelige ord, som han selv læser op. Alle specifikke lyde, der nævnes i Joyces bog, inklusive baggrundstøj fra omtalte steder, er blevet optaget og lagt ind over oplæsningen. De forskellige lydes styrke, varighed og andre variable er bestemt ved hjælp af tilfældighedsoperationer ud fra I Ching-diagrammet. Også andre kunstnere har arbejdet med tilfældighed i deres værker.

MATERIALET I LYDKUNSTEN

I lyd-kunsten kan materialet både være lyde fra såkaldte akustiske instrumenter - det vil sige instrumenter, der klinger naturligt uden forstærkning - og fra instrumenter, der er elektronisk forstærkede. Materialet kan også være rent elektronisk frembragte lyde, alle mulige former for støj, lyde hentet fra naturen og hverdagslivet, og det kan være sang, tale og sproglyde.

Nogle former for lyd-kunst skabes "live", f.eks. ved koncerter eller performances. Anden lyd-kunst skabes i studiet direkte til medier som radio, LP, bånd eller CD. Til en live-performance kan lyd-kunstneren f.eks. bruge naturligt klingende lyde og samtidig inddrage musik og lyd, der allerede er indspillet, og som herefter manipuleres på forskellig vis. Ved brug af såkaldte interaktive computer-programmer kan en given lyd manipuleres simultant, altså i nu'et.

© 1973 Kurt Schwitters. Das gesamte literarische Werk. DUMONT Buchverlag Köln.

Kurt Schwitters: Collage, januar 1923.

Collagen er den primære udtryksform for Kurt Schwitters digtning, billedkunst og akustiske kunst.

Kurt Schwitters lavede sin egen dada-gruppe i 1918, som han gav den meningsløse betegnelse Merz. Ordet Merz fik han fra sætningen "Kommerz- und Privatsbank", da han var ved at lave en collage af fragmenter fra forskellige forretningsoverskrifter.

FUTURISME

Det var den italienske komponist, maler og digter Luigi Russolo, der i starten af 1900-tallet for alvor fik betydning for lydkunstens udvikling. Russolo tilhørte den italienske kunst og litteratur-retning, der betegnes futurisme. Russolo opfandt et specielt støjinstrument, intonarumori, og i 1913 udgav han et manifest med titlen "Støjens kunst". Han anså maskin- og støjløde for at være en levende form for musik, der kunne indgå i kompositioner på lige fod med andre klange. Russolo indså, at sammen med industrialiseringen i 1800-tallet var støjen kommet til verden for at blive. Russolos manifest "Støjens kunst" har påvirket mange kunstnere op gennem århundredet, bl.a. John Cage.

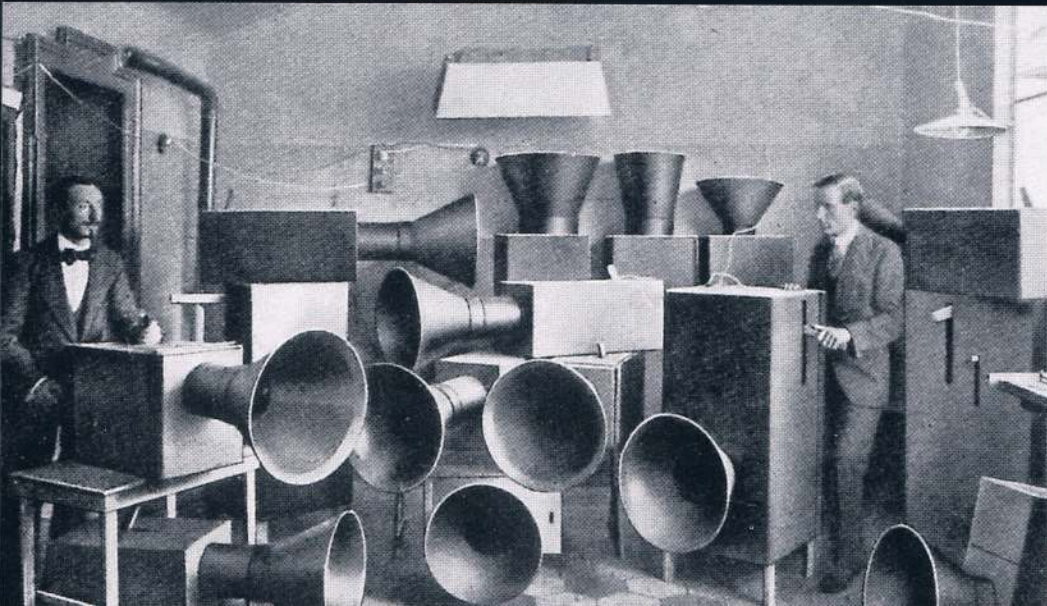
DADAISME

En anden kunstretning, der blev vigtig for lydkunstens udvikling, var dadaismen. Dadaisterne skrev deres manifest i Berlin efter afslutningen på 1. verdenskrig i 1918. Samme år kunne man i Berlin høre den østrigske dada-kunstner Raoul Hausmann recitere sine første bogstavsdigte, der åbnede vejen for den akustiske poesis udvikling. Instrumentet var stemmen med alle dens udtryksmuligheder.

Den tyske, maler, billedhugger, arkitekt og skribent Kurt Schwitters lavede sin egen dada-gruppe i 1918, som han senere gav den meningsløse betegnelsen Merz. Ordet Merz fik han fra sætningen "Kommerz- und Privatsbank", da han var ved at lave en kollage af fragmenter fra forskellige forretningsoverskrifter.

Kurt Schwitters betragtes som en af de vigtigste igangsættere af dette århundredes såkaldte intermedia-kunst - det vil sige kunst, hvor man dels kan blande forskellige typer af materiale, dels kan blande forskellige kunstgenrer. Kollagen bliver da også den primære udtryksform for Kurt Schwitters digtning, billedkunst og akustiske kunst

Russolo og hans assistent Piatti med støj maskiner.

Gengivelse fra Futurism, 1997 s. 112 med tilladelse Thames & Hudson.

HØRESPIL OG RADIOPRODUKTIONER

Når det gælder internationale radioproduktioner, står Studio Akustische Kunst i Köln med lederen Klaus Schöning som et af de mest produktive centre for lydkunst. I Tyskland kaldes lydkunst ofte akustisk kunst.

Studio Akustische Kunst voksede ud af Westdeutsche Rundfunks hørespilafdeling i begyndelsen af 1960'erne. Siden 1963 har man her produceret alt fra akustisk litteratur, lydpoesi, flersprogede kollager, flerstemmige kompositioner, lydlandskaber, satellit-lydskulpturer til offentlige performances, festivaler og eksperimenter med ny elektroakustisk teknologi.

Feks. begyndte komponister som den argentinsk fødte Mauricio Kagel, der lejlighedsvis havde skrevet musik til hørespil og film, at lave lydkompositioner. Kagel forklarede: "Det nye hørespil er hverken en litterær eller musikalsk genre, men ene og alene en akustisk genre med ubestemt indhold."

LYDLANDSKABER OG LYDSKULPTURER

I løbet af 1970'erne og 1980'erne indledes produktionen af lydlandskaber, soundscapes (lydbilleder) og bylydskompositioner som en fortsættelse af traditionen med støjkompositioner i begyndelsen af århundredet. Den canadiske lydforsker og komponist Murray Schafer definerer lydlandskaber som "at se landskaber med ørerne".

Lydskulpturer i form af live transkontinentale kompositioner via satellit blev for første gang i den akustiske kunsts historie realiseret i 1987 med Bill Fontanas "Lydbro Köln-San Francisco". I en time lyttede publikum sig ind i de to byer, hvor to kunstmuseer deltog i den transatlantiske begivenhed med to lydskulpturer. Herved blev korrespondancen mellem akustisk kunst og billedkunst på ny understreget.

Foto Erling J. Pedersen

"Piano Piece" af Ben Vautier.

Performance hvor "Piano Piece" af Ben Vautier bliver spillet på George Macuinas' tilsømmede klaver. Til dette "Piano Piece" kæmper to personer, i dette tilfælde Eric Andersen og Phillip Corner, om at bemægtige sig klaviaturet. I de sene 50'ere og tidlige 60'ere blev der skrevet en hel række Piano Pieces, hvor klaveret eller flyglet blev set på med nye øjne og anvendt på nye måder.

Kurt Schwitters: "Ursonate".

Inspireret af Raul Hausmanns bogstav- og lydligte komponerede Kurt Schwitters i perioden 1922-1932 sit bogstavdigt "Ursonate". Som i den wienerklassiske sonateform er Kurt Schwitters' "Ursonate" komponeret i fire satser. Her er ordene dog nedbrudt til meningsløse urløde, og hvor instrumentet er stemmen med alle dens udtryksmuligheder. "Ursonate" er et af de kendeste eksempler på lydligting.

Fümms bö wö tää zää Uu, pögiff, kwieec.
Dedesnn nn rrrrrr, li Ee, mpiff tillf toooo? Till, Jüü-Kaa.
(gesungen)
Rinnzekete bee bee nnz krr müü? ziiu ennze ziiu rinnzkrmmüüü;
Rakete bee bee.
Rumpff tillf toooo?
Ziiu ennze ziiu nnskrmmüü, ziiu ennze ziiu rinnzkrmmüüü;
Rakete bee bee,
Rakete bee zee.

Fümmsbö wö tää zää Uu,
Uu zee tee wee bee
zee tee wee bee
zee tee wee bee
zee tee wee bee
zee tee wee bee
zee tee wee bee Fümms.

schluss:

Fümms bö fümms bö wö fümms bö wö täää?
Fümms bö fümms bö wö fümms bö wö tää zää Uuuu?
Rattatata tattatata tattatata
Rinnzekete bee bee nnz krr müüü?
Fümms bö
Fümms böwö
Fümms bö wö täää???? (gekreischt)

01
1
2
3
3a
4
03
0 3a

zweiter teil:

largo

(gleichmäßig vorzutragen. takt genau 4/4. jede folgende reihe ist um einen folgenden viertel ton tiefer zu sprechen, also muß entsprechend hoch begonnen werden)

Oooooooooooooooooooooooooooooo (leise) (1) 6
Bee bee bee bee --- --- ---
Oooooooooooooooooooooooooooooo
Zee zee zee zee --- --- ---
Oooooooooooooooooooooooooooooo
Rinnzekete --- bee --- bee ---
Oooooooooooooooooooooooooooooo
änn ze --- --- änn ze --- ---
Oooooooooooooooooooooooooooooo

Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa (laut) (2) 7
Bee bee bee bee --- --- ---
Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa
Zee zee zee zee --- --- ---
Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa
Rinnzekete --- bee --- bee ---
Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa
Enn ze --- --- enn ze --- ---
Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa

MIKROFONEN - DET FØLSOMME ØRE

Mikrofonen er et vigtigt redskab, når man laver lydkunst. Det er mikrofonen, der indfanger lydene. Man kan næsten betragte mikrofonen som et følsomt øre, der tager imod de forskellige lyde. Men tilsvarende skal der også være en mund til at udtrykke de lyde, der er blevet optaget, og her kommer højttaleren ind i billedet.

Almindeligvis lytter vi med to højttalere, altså i stereo. Men hvis man vil have lyden til at bevæge sig rundt i rummet, kan lyden fordeles ud i f.eks. fire eller måske otte højttalere, svarende til en højttaler i hvert hjørne af rummet. Ved at forstærke de lyde, der optages med mikrofonen, kan lyde, som det menneskelige øre ikke umiddelbart kan opfatte, blive hørbare.

HVEM LAVER LYDKUNST?

Inden for lyd kunsten bevæger man sig ofte i grænseområdet mellem skulptur, billedkunst, musik og performance. Det kan være billedkunstnere, der arbejder med lyd eller komponister, der arbejder med billedkunst. Men det kan også være kunstnere, som både laver ren billedkunst og ren musik og herudover blander kunstgenerene til lyd kunst.

Mens musik ofte er nedskrevet i noder eller anden form for partitur, er det langt sjældnere at finde partiturer til lyd kunst. Mange grafiske partiturer fra anden halvdel af dette århundrede kan i høj grad betragtes som visuel kunst. Musikens partiturer er altså blevet kunst for øjet. Omvendt finder man også eksempler på skulpturer og installationer, der kan give lyde fra sig, og som man ligefrem kan spille på.

LYD OG BILLEDER

Lyd skaber billeder og associationer. Både i vores fantasier og drømme, men også i den konkrete verden er lyd og billeder tæt forbundne. Bestemte lyde får os til at huske bestemte oplevelser, eller de får os til at tænke på bestemte ting. Mange mennesker forbinder også lyde med bestemte farver, et begreb der kaldes synæstesi.

Vi modtager lydindtryk gennem både ørerne, huden og knoglerne. Men det er lytteevnen, der gør os i stand til at opfatte informationer og filtrere de irrelevante væk. Og lytteevnen får os til at fokusere på, huske og reagere på lyd.

TID OG RUM

Lyd kunsten hører til gruppen af kunstarter, der forløber i tid, ligesom en film, et skuespil eller en ballet. Men lyd kunst er også en kunstart, der skaber rum. I stereobilledet kan man have en klar fornemmelse af, hvad der er højre og venstre og opleve, at lydene flytter sig fra den ene side til den anden. Lydene kan skabe forgrund og baggrund, og gennem brug af forskellige effekter som rumklang og ekko kan man skabe forskellige typer rum. Dopplereffekten - den tilsyneladende ændring i tonehøjden på f.eks. en ambulancesirene, når ambulancen nærmer sig os og kører væk fra os igen - er f.eks. en effekt, der kan benyttes.

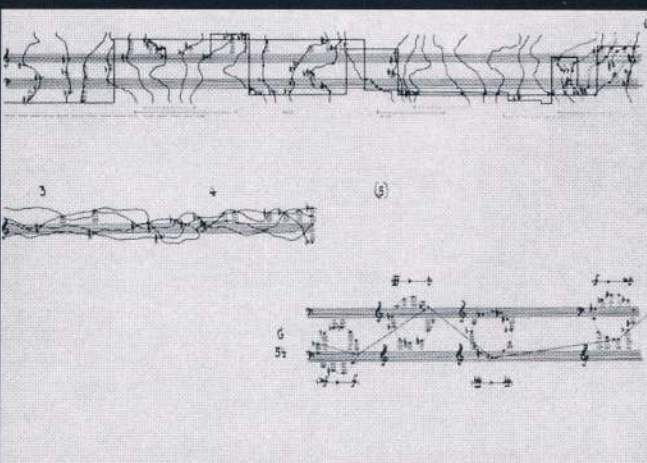
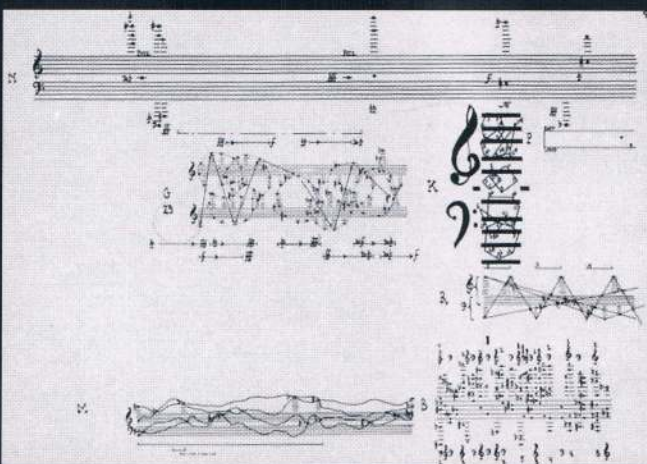
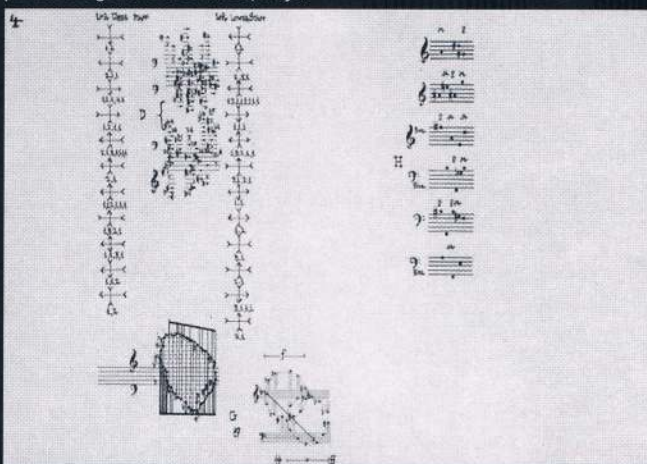
LYDEN AF STILHED

Den amerikanske komponist, billedkunstner og forfatter John Cage, der døde i 1992, har været en central person i forsøget på at nedbryde skellet mellem musik og støjlyde. Han sagde bl.a.: "Jeg bliver altid forbløffet, når folk spørger mig: "Mener du virkelig, at musik bare er lyde?". Det mystiske er da, hvordan de kan forestille sig, at musik er noget som helst andet end lyde."

Det var også John Cage, der i 1952 komponerede et af dette århundredes mest provokerende værker, nemlig 4 minutter og 33 sekunders stilhed, for at vise at stilheden ikke eksisterer. Der er altid noget at lytte til i omgivelserne, når bare man åbner ørerne. Så kan alle lyde være interessante.

John Cage: "Koncert for piano og orkester" (1957-58),

Klaverstemme, side 4, 9, 11. Dette er et eksempel på, hvordan musikens partiturer også er blevet kunst for øjet.

Lydkunstens historie

LYDPOESI

I Frankrig fortsatte udviklingen af lyddigtningen i 1950'erne med den retning, man kalder lettrismen, hvor det heller ikke var de betydningsbærende, meningsfulde ord og sætninger, der interesserede kunstnerne, men derimod fragmenter og bogstaver. Til pionererne inden for den visuelle og akustiske poesi hører franskmændene Henri Chopin, der i sin poesi snore sprænger ordene, bogstaverne og lydene til deres mindste enheder. Det lydgivende instrument i hans poesi snore er menneskekroppen. Med mikrofon har Henri Chopin bl.a. registreret og bearbejdet lyde fra struben, som man ikke tidligere kunne opfatte.

LYDMONTAGE

Inspireret af filmmediet var der allerede i 1916 filmfolk, der snakkede om begreber som "radio-film" og "akustisk film". Ligesom man i filmmediet kunne lave montage - altså sammenklippe et forløb til en ikke-lineær fortælling - overførte man nu montageformen til lydkunstens område. Det var på et tidspunkt, hvor der endnu ikke var noget, der hed båndoptager og lydbånd.

Fra stumfilmen kendte man til montageteknikken, og den egentlige lydfilm kom frem i 1920'erne. Filmmanden Walther Ruttmann producerede i Berlin i 1930 lydmontagen "Weekend" ved at benytte filmtonespor som lydbærer. Herved blev det muligt at klippe akustiske optagelser, ligesom man klipper en film. "Weekend" er et af de tidligst bevarede eksempler på en lydmontage og er et af lydmontagens tidlige mesterværker.

MAGNETISKE LYDBÅND

I Tyskland kunne man i 1935 præsentere de første magnetofoner - altså båndoptagere til magnetiske lydbånd, som vi kender dem i dag. Men først efter 2. verdenskrig blev magnetiske lydbånd almindeligt tilgængelige.

I Paris var komponisten og radioteknikeren Pierre Schaeffer begyndt at forske i lyd ved hjælp af gramfonplader, allerede inden lydbånd blev tilgængelige. Men arbejdet med lyd blev langt lettere, da båndoptageren blev tilgængelig i slutningen af 1940'erne.

KONKRET MUSIK

Franskmændene Pierre Schaeffer benyttede i 1948 for første gang begrebet musique concrète - konkret musik - om sine værker. Med musique concrète mente han musik, der var skabt direkte til plade- eller båndmediet ved, at man optog naturlige lyde fra instrumenter, stemmer eller omgivelserne, som herefter blev redigeret og f.eks. udsat for hastighedsændringer eller spillet baglæns.

Musique concrète skulle forstås som modsætning til samtidens elektroniske musik, der blev lavet udelukkende ved hjælp af elektronisk fremstillede lyde. Men de to forskellige teknikker blev i 1950'erne snart blandet sammen i forskellige værker, f.eks. i Stockhausens "Gesang der Jünglinge", hvor rent elektronisk frembragte lyde blandes med en drengestemme.

ELEKTRONMUSIKSTUDIER

I Tyskland var det komponisten og kritikeren Herbert Eimert, der i 1951 grundlagde og blev leder af verdens første elektronmusikstudie ved Westdeutscher Rundfunk i Köln. Stockhausen blev senere knyttet til dette studie, men arbejder nu i sit eget private lydstudie.

Elektronmusikstudier blev efterfølgende etableret i Milano, Tokyo, London, Warszawa, Bruxelles, München, New York og mange andre steder. Et af de mest kendte elektronmusikstudier i Europa er IRCAM, Institut de Recherche et de Co-ordination Acoustique/Musique, som er knyttet til Pompidou-centret i Paris. Det startede i 1977 under ledelse af komponisten Pierre Boulez.

I Danmark blev Dansk Institut for Elektroakustisk Musik, DIEM, oprettet i Musikhuset i Århus i 1987. Det er den amerikanske fødte komponist Wayne Siegel, der leder DIEM.

Elektronmusikken blev revolutioneret i 1960'erne med amerikaneren Robert Moogs opfindelse af synthesizeren, der fremstiller syntetisk lyd ud fra elektriske svingninger. Siden midten af 50'erne har den digitale computer også været et vigtigt redskab for elektronmusikkens komponister.

storie

ELEKTRONMUSIKSTUDIER
LYDMONTAGEN

LYDPOESI

FUTURISMEN

DADAISMEN

MAGNETISKE LYDBÅND

KONKRET MUSIK

LIVE ELEKTRONMUSIK

Mens man i Köln og Paris arbejdede med lydkunst inden for radioinstitutionens rammer, også hvad angik økonomi, arbejdede en kunstner som John Cage i USA uden for institutionerne og deres støttemuligheder.

Allerede i 1939, altså 10 år før de første båndkompositioner, lavede John Cage såkaldt live elektronmusik. Betegnelsen live elektronmusik angiver blot, at der indgår elektroniske hjælpemidler i en opførelse. John Cage lavede live elektronmusik ved hjælp af hastighedsvariable grammofoner og frekvensoptagelser, der blev mixet og udsendt som en radioudsendelse. Senere har han lavet kollager med lydbånd og radio, som han anvendte kompositorisk som lydinstrumenter.

FLUXUS

Inspireret af bl.a. John Cage og hans undervisning på New School of Social Research i New York opstod Fluxus-bevægelsen i 1961. Det var en international "anti-kunst"-bevægelse, der specielt blomstrede i starten af 1960'erne og i høj grad forsøgte at genoplive ånden fra dadaismen i starten af århundredet.

Events og happenings - gerne med et humoristisk og provokerende træk - blev kendetegnet for Fluxus-kunstnerne, der ikke havde nogen fælles stilistisk identitet. Men lyden var ofte en del af eksperimentet for disse kunstnere med vidt forskellig baggrund som digtere, billedkunstnere, komponister og musikere. Med i Fluxus-bevægelsen var bl.a. kunstnere som George Maciunas, Nam June Paik, Yoko Ono, Eric Andersen, Philip Corner og Henning Christiansen.

"Piano Piece" af George Maciunas
udført af fluxuskunstnere i 1985.

Klaver og klaviatur fra en performance udført under Festival of Fantastics, 1985 i Roskilde.

Philip Corner spillede, mens Eric Andersen og Ben Vautier sømmede klaverets tangenter fast. Musikstykket bestod af kombinationen af Philip Corners musik og de uendelige mange toner og lyde, der fremkom, mens sømmene blev hamret gennem tangenterne.

Simultan med ovennævnte performance udførte kunstneren Ann Noel, George Brecht's "Piano Piece", der består i at male klaveret hvidt.

LYDNØGLEN -lydkunst i et historisk perspektiv

LYDNØGLEN er en kombination af et skriftligt undervisningsmateriale og et mundtligt foredrag på Museet for Samtidskunst illustreret med lyd- og billedeksempler fra museets lydsamling. Denne kombination giver et godt indblik i og forståelse for, hvad lydkunst er, dens fremtrædelsesformer og fusion med andre kunstgenerer. Det skriftlige undervisningsmateriale er en gennemgang af lydkunstens historiske baggrund i det 20. århundrede, specielt med fokus på grænseområdet mellem billedkunst, poesi og musik/lyd.

LYDNØGLEN er tilrettelagt for 9. klasse og opefter; gymnasiet /HF /VUC. Undervisningsmaterialet udsendes som klassesæt i forbindelse med besøg og foredrag i museet lydsamling.

AUDIOTEKET

Audioteket på Museet for Samtidskunst rummer museets permanente samling af lydkunst. Audioteket, som fortsat udbygges, repræsenterer en række unikke værker lige fra starten af det 20. århundrede og frem til i dag på CD, LP og bånd i grænseområdet mellem musik, performance, digt, lydinstallation, objekt, skulptur m.m. Museets gæster kan sidde og lytte til Audiotekets værksamling i specielle mumielignende lyttestole.

LYDBILLEDER

"Lydbilleder" er museets tilbagevendende udstillinger med fokus på lydkunst. Siden museets start i 1991 er der afholdt 5 udstillinger med fokus på lydkunst og dens blandformer.

KRYDSFELT

Krydsfelt er museets tværæstetiske forum for lydkunst. I Krydsfelt krydser forskellige kunstgenrer og udtryk hinanden. Krydsfelt omfatter et computerstudie, en lyd biograf, en internettjeneste samt en årlig bog og CD-udgivelse. Computerstudiet står for produktionen af nye originale lyd værker, hvor kunstnere med forskellige kunstneriske baggrunde inviteres. Lydbiografen står for en række søndagsarrangementer, hvor de nyproducerede værker og værker fra museets samling præsenteres. Internettjenesten på adressen www.krydsfelt.dk står for den løbende formidling af aktiviteterne i Krydsfelt, såsom præsentation af nyproducerede værker, interviews med aktuelle kunstnere m.m.

Lyttestole i museets audiotek

LÆRERNETVÆRK OG OMVISNINGER

Museet har et Lærernetværk, som alle undervisere kan tilmelde sig og løbende få tilsendt materiale om museets skiftende udstillinger og andre aktiviteter.

Alle omvisninger for skoler er gratis og planlægges i samarbejde med museet og kan bestilles hos Tine Seligmann på tlf. 46 36 88 74. Der er mulighed for skoleomvisninger fra kl. 9 tirsdag til fredag.

MUSEET FOR SAMTIDSKUNST

Museet for Samtidskunst har til huse i Palæet i Roskilde lige ved siden af Roskilde domkirke. Museet udstiller ikke permanent sin samling af værker, men synliggør gennem skiftende udstillinger og aktiviteter de strømninger, der løber gennem kunsten nu. Museet har en samling af eksperimenterende lydkunst, en samling af videoværker og en dokumentationssamling.

Museet for Samtidskunst
Palæet i Roskilde
Stændertorvet 3D
4000 Roskilde

Tlf. 46 36 88 74
Fax. 46 36 01 90
Hjemmeside: www.mfsk.dk
e-mail: museet@mfsk.dk

Åbningstider: tirsdag - fredag: kl. 11-17,
lørdag - søndag: kl. 12-16, mandag lukket.
Undervisningsinstitutioner har gratis adgang.

Transport: regionaltog til Roskilde station,
10 min. gang til museet. Busserne 216, 605 og 606
holder uden for museet.

Skoletjenesten • rd, billed, lyd

MUSEET
FOR
SAMTIDS
KUNST

© MUSEET FOR SAMTIDSKUNST OG SKOLETJENESTEN
REDAKTØR: TINE SELIGMANN
TEKST: VIBEKE WERN
LAYOUT: HEIDI C LERKE/SKOLETJENESTEN
TRYK: N. OLAF MØLLER